

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor SOČ: 12. Tvorba učebních pomůcek, didaktická technologie

Kdo jiný...

Vít Kubásek

Kraj: Středočeský

Neveklov 2014

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor SOČ: 12. Tvorba učebních pomůcek, didaktická technologie

Kdo jiný ...

Autor: Vít Kubásek

Škola: Obchodní akademie Neveklov, Školní 303, 257 56 Neveklov

Kraj: Středočeský

Konzultant: Mgr. Miroslava Hulanová

Neveklov 2014

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracoval samostatně a použil jsem pouze podklady (literaturu, projekty, SW atd.) uvedené v seznamu vloženém v práci SOČ.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupnění této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Neveklově dne podpis:

Anotace

Autor práce: **Vít Kubásek**

Název práce: **Kdo jiný...**

Cílem práce je poukázat na osudy lidí vystěhovaných za druhé světové války a později v 50. letech 20. století. Dalším cílem je vytvoření učební pomůcky pro žáky střední školy.

První část práce popisuje historické události, které vedly k vystěhování rodin pamětníků. Dále je objasněn pojem restituce.

Následují vzpomínky pamětníků, které jsou v práci částečně vloženy i v písemné podobě. Podrobné záznamy jsou vloženy do dvou filmových snímků (přílohy práce).

V závěru se nacházejí fotografie, jež poskytli pamětníci. Jsou zde zařazeny dobové snímky nebo kopie originálů dokumentující činnost rodinných příslušníků.

Klíčová slova: 2. světová válka, JZD, kolektivizace, restituce

Tímto děkuji pamětníkům paní Daně Fulínové a panu Janu Fulínovi za poskytnutí rozhovorů, pořízení videozáznamů a fotografií.

Děkuji také vedoucí projektu paní Mgr. Miroslavě Hulanové, která mě vedla při této práci.

Obsah

Úvod	10
1 Vystěhování za druhé světové války	11
1.1 Sudety	13
2 Poválečné období	14
2.1 UNRRA	14
2.2 První poválečná vláda	15
2.3 Národní rada	15
2.4 Dvouletka	16
2.5 Únor 1948	16
2.6 Jednotné zemědělské družstvo	18
2.7 Restituce	19
3 Kontakt s pamětníky	20
4 Příběh rodiny Fulínových	21
4.1 Ohlédnutí za vyprávěním Jana Fulína	22
5 Příběh Váňovy rodiny	24
5.1 Ohlédnutí za vyprávěním Dany Novákové (rozené Váňové)	25
6 Zajímavé části z natáčení s pamětníky	27
7 Získání zdrojů	29
8 Tvorba filmů	30
9 Závěr	31
Seznam použité literatury	33
Seznam příloh	34

Úvod

V současné době se již zapomíná, co se dělo v období druhé světové války a následně po ní na území Neveklovska. O mnohém se dokonce ani nemluví.

Za druhé světové války byl zabrán majetek zdejších obyvatel a ti byli poté vystěhováni. Již nikdy se neměli vrátit zpět domů. Naštěstí vše dopadlo jinak. Vrátit domů se mohli v roce 1945. Domy, pole a hospodářské objekty byly však v dezolátním stavu. Vlastníci pozemků na teď již bývalém cvičišti jednotek SS měli velice sklíčené pocity. Navrátili se sice domů, ale nic nebylo tak, jak to zanechali. Začali tedy od začátku, stát pomáhal, kde to šlo, ale na všechny se nedostalo. Nicméně majetek se obnovoval a lidé se snažili zapomenout. Ale pak přišel rok 1948. Vládu sestavila komunistická strana a opět začal být zabavován majetek.

Vznikaly velké hospodářské objekty, tzv. JZD. Pro osoby se zabaveným majetkem to obvykle znamenalo povinnost odstěhovat se do nové, jim přidělené oblasti, pouze s osobními věcmi a bez cenností. V místech svých nových bydlišť byli přiděleni na těžké práce, se kterou neměli zkušenosti. Až po sametové revoluci jim bylo umožněno vrátit se do svých skutečných domovů. Navracený majetek, budovy, pozemky, stroje, byl ovšem opět v dezolátním stavu, většina strojů byla zastaralá nebo ani nefungovala.

Cílem práce je tedy zaznamenat osudy lidí, kteří byli postiženi druhou světovou válkou, nebo komunistickým zabavováním majetku. Někteří si prošli dokonce obojím.

Pro autentické zachycení je použita metoda rozhovoru s pamětníky a jeho následné zaznamenání ve videosnímku. Některé zajímavé části rozhovorů jsou pro zajímavost přepsány a zachyceny i v této práci.

Dalším cílem této práce je prezentovat osudy vybraných lidí tak, aby nebylo zapomenuto, jakými hroznými časy si museli projít.

K dokreslení celé situace je třeba znát historii a orientovat se v ní. Právě tímto se zabývá první kapitola této práce. Seznamuje čtenáře se situací, která vznikla za druhé světové války a poté za vlády komunistů na území Maršovic a Příbyšic.

Poté následují rozhovory s pamětníky.

1 Vystěhování za druhé světové války

Nebezpečí druhé světové války si náš prezident, Eduard Beneš, uvědomoval velice dobře, a proto již od roku 1935 bylo započato pohraniční opevnění na hranicích s Německem, Rakouskem a Maďarskem. Stavba pokračovala až do roku 1938, bohužel dne 29. září 1938 byla podepsána Mnichovská dohoda, která přikazovala Československé republice odevzdání sudet.

Druhá světová válka začala 1. září 1939 napadením Polska. V této době již existoval Protektorát Čechy a Morava, který vznikl 16. března 1938. Říšským protektorem se stal Konstantin von Neurath, který měl téměř veškerou moc nad státem. Prezident Emil Hácha, jenž byl hlavou státu až do konce války - tedy do 8. května 1945, neměl moc skoro žádnou. Ke všemu potřeboval souhlas vůdce Třetí říše, Adolfa Hitlera. V září roku 1941 byl Neurath odvolán a na jeho místo dosazen Reinhard Heydrich. 27. května 1942 na něj byl spáchán atentát. Zemřel v nemocnici na následky zranění a otravy krve. Jako odpověď na atentát byly 10. června 1942 vypáleny a srovnány se zemí Lidice. Muži byli zastřeleni, ženy a děti byly dány do koncentračních táborů, některé děti byly odvezeny do Německa na převýchovu.

Další důležitou osobou okupace byl K. H. Frank, který byl v Čechy nenáviděný. „*poslední rozkazy k popravě podepsal ještě 1. května 1945.*“¹

Plán na vystěhování prostoru sevřeného řekami Vltavou a Sázavou a železničními tratěmi Praha - Tábor a Olbramovice - Sedlčany byl připravován od roku 1940. Kromě vhodného terénu pro trénink boje německých jednotek SS se jednalo také o první pokus vystěhování Slovanů ze střední Evropy na Sibiř. Toto přípravné cvičení bylo oproti plánovanému odsunu maličkost. I tak bylo postiženo mnoho tisíc obyvatel.

Po nástupu Reinharda Heydricha, který se stal říšským protektorem v Protektorátu Čechy a Morava, se odsun obyvatel zrychluje. V roce 1944 spolu s dalšími vesnicemi jsou vystěhovány i Maršovice.

Vystěhování bylo rozděleno na pět etap. První vyhláška byla vydána 14. března 1942. Tím začal dlouhodobý proces vyklizení tohoto území. Obyvatelé Maršovic se o svém nuceném

¹K. H. Frank [online]. [cit. 2013-1-3], Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/15859-konec-k-h-franka-obesen-jen-tri-hodiny-po-vyneseni-rozsudku/>

odchodu dozvěděli koncem roku 1943. Konečná vyhláška stanovila, že se občané musí odstěhovat do 31. ledna 1944.

V okrajových oblastech vysídleného území vznikaly tzv. SS-hofy. Byly něco jako pozdější JZD a jejich úkolem bylo zásobovat vojáky na cvičišti. Celé území bylo využito např. jako střelnice, vojenské cvičiště jednotek SS, sklad munice, ubykace, tankový park, anebo třeba letiště, které bylo v Nesvačilech.

Většina obyvatel se musela přestěhovat buď do míst, které si sami zařídili, nebo jim nová bydliště hledala stěhovací kancelář, která je dokonce i přestěhovala. Nemohli si s sebou brát žádné cennosti, nábytek a ani svá domácí zvířata. Někteří lidé tu mohli zůstat, ale museli se starat o dobytek a celé hospodářství Němců, nebo stavbu několika koncentračních táborů pro válečné zajatce. Nicméně i oni se museli přestěhovat do jiných lokalit na okraji cvičiště. Na obsazeném území vzniklo 39 v statků s velice přísným režimem.

V roce 1944 na dušičky mohli obyvatelé uctít zemřelé. Někteří po dlouhé době mohli navštívit své domovy na hrobech svých blízkých zapálit svíčky. Toto bylo možné jen se zvláštní propustkou a do pěti hodin odpoledne museli ze cvičiště opět odejít. Vojáci však začali s dělostřeleckou palbou už ve dvě hodiny odpoledne. A tak mnozí ani do svých domovů nedošli.

Návrat obyvatel do svých starých domovů v roce 1945 nebyl nijak růžový. Budovy byly zničené, pole zarostlá a stroje neschopné provozu. Mnohem horší však bylo, že území bylo pokryto mnoha nevybuchlými minami, granáty a jinou municí. Toto nebezpečí číhalo na obyvatele téměř na každém kroku. Dokonce byla podminována i stavení. Bylo zničeno 188 domů, velmi těžce poškozeno 296 obytných budov a těžce poškozeno dalších 2 475 budov. Němci za sebou také nechali 264 zničených studní, dlouhé kilometry provozu neschopné kanalizace a elektrického vedení. A aby toho nebylo málo, zdemolovali kostely a cesty.

Za vznikem cvičiště stála osoba K. H. Franka, který tento projekt velice podporoval. Naopak proti byl říšský kancléř Konstantin von Neurath. K vystěhování osob a zřízení cvičiště byl zneužit zákon z 1. republiky, který dovoľoval vystěhovat obyvatelstvo, pokud má být dané území vojensky využito.

1.1 Sudety

Jedná se o pohraniční oblasti dnešní České republiky. Ve 30. letech 20. století však byly velice důležitý bod Československého pohraničního opevnění, které vzniklo kvůli případnému útoku Třetí říše, a Mnichovské dohody.

Opevnění bylo téměř dokončeno a vybaveno v té době velice kvalitní výzbrojí, která měla mít hlavní obrannou funkci. V této oblasti však žila německá většina a Hitler trval na tom, že Němci jsou utiskováni, a proto se sudety mají připojit k Německu. Češi se tedy díky Mnichovské dohodě museli nejen vystěhovat, ale hlavně opustit vojenské pevnosti.

Po II. světové válce se situace obrátila, ze sudet byli násilně vystěhováni Němci a toto pohraničí zůstalo buď neobydlené, nebo bylo později v 50. letech 20. st. obydleno sedláky, kteří byli vysídleni ze svých domovů ve vnitrozemí.

2 Poválečné období

8. května 1945 skončila druhá světová válka. Během války zemřelo asi 360 000 obyvatel Československa. Zejména se jednalo o židy, kteří zemřeli v koncentračních táborech, ale mezi mrtvými byli i padlí důstojníci československé armády a inteligence národa. Vojáci bojovali na východní i západní frontě. Někteří lidé zemřeli při osvobození ČSR.

Prvním lednem nadcházejícího roku začalo Československo nový poválečný život. Lidé byli demoralizovaní, ztratili sebevědomí, bez hrdosti. Velkou zásluhu na tom měl Mnichovský diktát. Lidé si začali uvědomovat, že jsou malý stát, který je bezmocný, a že si s ním mohou mocnosti zahrávat, jak chtějí.

Naštěstí hospodářské ztráty nebyly velké, většinou je způsobily nálety spojeneckého letectva a frontové boje na konci války. Horší to bylo s průmyslem. Většina průmyslových podniků byla převedena na válečnou výrobu. V důsledku toho došlo k poklesu ostatní průmyslové výroby a těžby nerostného bohatství. Velké přesuny lidí způsobily také zmatek v zemědělství. Kvůli nedostatku potravin bylo zavedeno přidělové, neboli lístkové, hospodářství. Také vznikl černý trh.

2.1 UNRRA

Významnou oporou byly dodávky pomocné akce UNRRA – Správa spojených národů pro hospodářskou pomoc a obnovu (United Nations Relief and Rehabilitation Administration). Tato organizace vznikla již za války. V červenci roku 1944 požádala vlády jednotlivých států Evropy o to, aby přednesly celkové odhady potřeb ve svých státech a také i východiska pro nákup a dopravu tohoto zboží. V průběhu dalšího měsíce dostala organizace seznamy požadavků Československa po jeho celkovém osvobození. Na podzim se již začaly projednávat možné způsoby dopravy a šíření pomoci v poválečném Československu. ČSR byl jediný stát v programu, který přebíral zboží již v přístavu a ne až po dovezení zboží na vlastní území.

První vlak se zbožím dorazil na české území už 2. května 1945. „*Transport obsahoval masové konzervy, luštěniny, tuky, obnošené oděvy a obuv, léky a lékařské vybavení a 44*

nákladních aut. ²Zboží bylo dováženo z Rumunského přístavu Constantza. Celkově do ČSR bylo vysláno 40 lodí, zboží bylo vysláno ve 347 transpotech, o váze okolo 167 812 tun. Československo získalo výpomoc v peněžní hodnotě 13 miliard korun.

2.2 První poválečná vláda

V Čechách zůstaly několik měsíců i americké a sovětské armády. Sovětská armáda a tajná policie zatklý československé občany ruské a ukrajinské národnosti. Byli odvedeni do SSSR a odsouzeni bez souhlasu československých orgánů.

Dalším velkým problémem byla poválečná kořist. Sovětský svaz bral za své vše, co patřilo Němcům, a to se týkalo i sudet. Zejména šlo o továrny, které byly zbudovány v období okupace. O řešení těchto potíží se snažila první poválečná vláda. Ta byla jmenována v Košicích. Jejím předsedou byl ustanoven dosavadní vyslanec v Moskvě. Velké zastoupení měli členové Komunistické strany Československa. Jejich snahou bylo odsunout z vládních funkcí pravicově orientované prezidentovy spolupracovníky. Dalším vážným problémem byl vztah mezi Čechy a Slováky. Byla uzavřena dohoda, podle které se měly řešit hospodářské, sociálně kulturní a administrativní problémy celostátně. V průběhu roku 1946 se začala ukazovat sebestřednost Prahy. V červnu byla uzavřena dohoda mezi vládou a Slovenskou národní radou, podle níž měla vládě předkládat návrhy na zákony, a vláda pak rozhodovala, zda se týkají celostátních záležitostí, nebo jen slovenských.

2.3 Národní rada

Byla vytvořena také Národní rada. Rozhodovala o tom, komu povolí umožňovat politickou činnost. Toto privilegium dostaly jen některé strany. Zakázané byly fašistické strany, např. Národní obec fašistická, ale dokonce i demokratické strany jako třeba: Národně demokratická strana, strana Agrární, nebo třeba Živnostnická strana. Naopak povoleny byly Československá strana národně socialistická, Československá strana sociálně demokratická, Československá strana lidová a Komunistická strana Československa. Díky tomu nebyla ve státě žádná opozice, která by případně mohla kritizovat vládní kroky a upozorňovat na její nedostatky. Nejsilnější postavení v Národní frontě měla Komunistická strana Československa a její slovenská odnož. Tyto dvě strany se netajily svým záměrem, a to vybudováním socialistické

² UNRRA, http://www.valka.cz/clanek_12063.html , [online]. [cit. 2014-1-12]

společnosti po vzoru Sovětského svazu. Ostatní strany se hlásily k socialismu také, až na Československou stranu lidovou, která se obávala utiskovatelského režimu.

Socializační charakter vlády se objevil v pozemkové reformě, jež byla potvrzena v roce 1945. Malým zemědělcům byly rozděleny obrovské statky. Jednotlivé statky překračovaly velikost 200 ha. Celkem bylo rozděleno přes 300 tisíc hektarů půdy.

První poválečné volby se konaly 26. května 1946. Levicově orientovaná většinová společnost se tak promítla jednoznačně do důsledků voleb. Vyhrála Komunistická strana Československa s 40,17 % hlasů. Na Slovensku pak skončili komunisté druzí s 30,37 %. Celkem tedy komunisté získali 114 poslanců a více než třetinu třísetčlenného Národního shromáždění.

2.4 Dvouletka

Byl to návrh na znovuoobnovení hospodářství, ale dokonce i zvýšení veškeré průmyslové výroby o 10 %. Cílem také bylo vybudování více továren na Slovensku, příchod obyvatel do pohraničí a konec přidělového systému zásobování. Jednalo se však i o politický prostředek. Cílem bylo ukázat lidem socializační prostředky, a proto z ní nakonec nejvíce výtěžila komunistická strana. Úplné doplánování dvouletky měla dokončit Ústřední plánovací komise, která vznikla v červenci 1946. Do čela se postavil Klement Gottwald. Plnění dvouletky mělo začít 1. ledna 1947 a skončit 31. prosince 1948.

Odsouhlasení tohoto plánu uspíšilo nástup komunistického představenstva k moci a začalo přeměnu v komunistický režim na území Československa.

2.5 Únor 1948

Všechny tyto kroky vedly k politickým sporům, které vyústily v jednačtyřicetiletou totalitní vládu komunistů na území Československa. 17. února 1948 se sešli zástupci Československé strany lidové, Československé strany národně socialistické a Demokratické strany Slovenska. Shodly se na tom, že nebudou poslouchat komunistickou stranu a raději se vzdají svých funkcí. Situace se v politice vyostřila až do rozměrů, kdy bylo povoláno do Prahy několik pluků pohraniční stráže. Komunisté uvedli do pohotovosti své organizace na území Československa. Byli připraveni dokonce i na vyhlášení generální stávkou. Sociální demokracie se v této situaci nijak neangažovala, nepřipojila se ani ke komunistům, ani nebyla proti. Poslanecké snahy zmařit komunistické činy nepomáhaly, naopak komunisty přesvědčovaly k vytrvalosti. Ostatní politici také nechtěli ustoupit nicméně 20. února se

všichni rozhodli podat demisi. To komunistům dalo do rukou zbraň, které využil Gottwald ke zničení posledních zbytků demokracie v Československu. Jeho cílem bylo vytvořit pouze komunistickou vládu. K tomu v této chvíli chybělo jen málo. Prezident jen musel uznat demise ministrů a Gottwald poté už jen musel jmenovat své.

Komunisté se obávali situace, která nastala celkem nedávno ve Francii. Tamní komunistická strana se do vlády nedostala a byla odsunuta, a tak se konala 21. února na Staroměstském náměstí velká demonstrace komunistů a jejich stoupenců. Díky Václavu Kopeckému, který byl v čele ministerstva informací a zařídil, aby Národní rozhlas vysílal celý průběh do celé republiky, vznikaly demonstrace na podporu KSČ spontánně po celém státě. Hlášení tvrdila, že se jich účastnil až jeden milion občanů. Projev premiéra Gottwalda, který se dal brát jako plán následujících kroků, slyšelo dokonce o několik milionů lidí více. Demokratické strany vůči této hrozbě zůstaly nečinné a radily svým členům, aby zůstali v klidu. Přednesly několik projevů, ale to se zdaleka nedalo srovnat s akcí KSČ. Myslely si, že se nejedná o nic vážného a je to jen běžná politická krize, která se časem vyřeší. Komunisté však již v tento den začali ozbrojovat svoje polovojenské organizace, tzv. lidové milice.

Dne 23. února komunisté ustanovili Ústřední akční výbor Národní fronty. Po svém vzniku začal řídit územní Národní fronty. Tento postup byl nelegální a nebyl nikým schválen. Zároveň však bránil legálním úřadům v práci.

Téhož dne v Praze začali podporovat demokracii studenti. Jejich zástupce dokonce přijal i prezident Beneš. Podmínky studentů byly jasné, odmítnout požadavek Gottwalda a pokusit se najít způsob, jak uklidnit situaci.

Dalšího dne se spory ještě více vyostřily. Komunisté pořádali generální stávku, ta se konala mezi 1. a 2. hodinou a účastnilo se jí téměř 2,5 milionu lidí. Ti, co se nechtěli účastnit, byli buď přinuceni, anebo později dokonce potrestáni. V této době byly už všechny demokratické strany, noviny, časopisy a vše ostatní, co odporovalo komunistům, zakázány. Všechny oči se soustředily na Hrad a prezidenta Beneše. Ten stále odmítal podpořit Gottwaldův návrh.

25. února však podal Gottwald své návrhy prezidentu republiky. Ten je všechny přijal. Okolí o tom Gottwald informoval svojí zprávou na Václavském náměstí, kde se shromáždilo okolo 120 tisíc lidí.

11. března se konalo Národní shromáždění. 230 poslanců z celkem 300 odsouhlasilo Gottwaldův návrh na vládu, která byla jmenovaná 25. února prezidentem Benešem. Na protest odešlo před hlasováním jedenáct poslanců. Návrh však prošel bez jediného protihlasu.

Prezident Eduard Beneš odstoupil 7. června ze své funkce. Důvodem byla nevěle k podepsání nové ústavy republiky. Několik dní poté zemřel. K jeho úmrtí zřejmě přispěla i politická situace v tehdejším Československu.

2.6 Jednotné zemědělské družstvo

Po únoru v roce 1948 se komunisté dostali k moci a začali zabavovat soukromý majetek. Na venkově jej „sjednocovali“ do jednotných zemědělských družstev.

Zákon o zemědělských družstvech byl potvrzen v únoru 1949. „Podle zákona č. 69/1949 Sb., mělo Jednotné zemědělské družstvo nahradit všechny dosavadní typy družstev s výjimkou družstva spotřebního, řemeslnického, živnostenského a bytového.“³ Ve všech obcích tedy mělo být zemědělské družstvo, pokud v obci bylo více družstev, měla se sloučit do jednoho a vzniklo jednotné zemědělské družstvo. Koncem roku 1949 existovalo 2 039 JZD. O tom, kdo stál v čele JZD, rozhodovaly okresní výbory KSČ. K založení družstev bylo zapotřebí pěti až deseti členů přípravného výboru. Jednalo se o politicky spolehlivé jedince. Jednalo se tedy o osoby podporující režim.

Velcí zemědělci – tzv. kulaci⁴, byli bez rozsudku vyhošťováni ze svých bydlišť, zatýkáni, odsuzováni a někteří dokonce popraveni. Tito lidé se mohli stát členy JZD za podmínky, že nebudou ve vedení. Komunisté tímto doufali v možnost převýchovy, později jim, ale dali roli rozvratitelů. Zákon o Jednotných zemědělských družstvech jasně neurčoval, zda jsou tyto oddíly inspirovány ruskými kolchozy, ale jistá podoba tu byla.

Byly do jisté míry demokratické, volilo se vedení a rozhodnutí závisela na většinovém počtu hlasů. Každý člen měl tedy jeden hlas. Tento způsob nahrazoval hlasování, ve kterém měl převahu ten, kdo vložil více vlastního majetku.

³ZÁKON O JZD, č. 69/1949 Sb, [online]. [cit. 2013-1-1]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/cs/zakon-o-jzd>

⁴ **kulak** - slovo, které bylo přejato z ruštiny. Kulak bylo za komunistické vlády označení rolníka, který vlastnil nejdříve 20 později 15 hektarů půdy

Hlavní cíl komunistických vůdců ve vytvoření JZD bylo docílit, toho že se soukromí zemědělci stali ovlivnitelnými zaměstnanci.

2.7 Restituce

Plány na restituce vznikly po sametové revoluci⁵ v roce 1989. „*Týkaly se skutečných nebo smyšlených obvinění proti restituentům, katolické církvi, bývalé šlechtě, zemědělcům, občanům převezřených do SSSR, obětem a bojovníkům proti komunismu, obětem vstupu vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968 a neodsunutým Němcům po roce 1945.*“⁶ Restituce měly nahrazovat majetkové škody. Nejprve byly schváleny restituční zákony. „*Ty byly schváleny na podzim roku 1990 (zákon č. 403/1990 Sb.).*“⁷

Podle znění zákona mohly žádat fyzické a soukromé právnické osoby vydání věcí, které jim byly vzaty v 50. a 60. letech 20. století. Další z restitučních pokynů se týkal mimosoudní rehabilitace (zákon č. 87/1991 Sb.) Postiženým byl navrácen majetek.

Osamoceně se řešily zemědělské restituce (zákon č. 229/1991 Sb.) Docházelo k předávání náhrad za mrtvý a živý inventář.

⁵ **sametová revoluce** – konec komunismu v ČSR, nastolení demokracie. Při revoluci nebylo potřeba násilí = sametová. Listopad 1989

⁶ Zákon o restitucích [online]. [cit. 2014-2-14]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/15962.html>

⁷ Zákon o restitucích [online]. [cit. 2014-2-14]. Dostupné z: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=151&typ=r&levelid=oc_393.htm

3 Kontakt s pamětníky

Pamětníci byli nalezeni v knize Vyhnanci – Akce „Kulak“, která se věnuje věci kulaků neboli bohatých zemědělců. Byli vybráni dva pamětníci z blízkého okolí, z Maršovic a Příbyšic. Pamatují si, jak vystěhování za druhé světové války, tak za komunistů, kdy byli znovu vyhnáni ze svých domovů. Jmenovitě jde o pana Jana Fulína z Příbyšic a paní Danu Novákovou z Maršovic. Za druhé světové války byl p. Fulín mladý a p. Nováková ještě na světě nebyla. Její informace jsou na základě vzpomínek rodičů.

Pan Fulín nebyl předem informován o mé práci. Navštívil jsem jej tedy zcela neočekávaně. Bylo mu řečeno co nejvíce informací o této práci, o jejím cíli, tématu i o práci samotné. Bylo vidět, že ho takto vytyčená doba velice zajímá a hned začal s výkladem. Historii své rodiny má zpracovanou velice podrobně a za pouhých několik minut mi bylo sděleno velké množství informací. Jeho rodina vede od roku 1900 svoji kroniku. Je psaná ručně. Dnes pan Fulín v kronice pokračuje, ale pouze v elektronické podobě.

S panem Fulínem jsme se domlouvali pomocí e-mailu a také telefonem. Při mé další osobní návštěvě následovalo samotné natáčení jeho vzpomínek.

Paní Nováková byla nejprve kontaktována telefonicky. Byla požádána o schůzku, se kterou ochotně souhlasila. Na první schůzce ji zajímalo, o jaký projekt jde, jak bude probíhat natáčení, kde budou vzniklé snímky publikovány. Když jí bylo vysvětleno, že jde o projekt pro školu, že jeho cílem je seznámit mladé lidi s tím, jak těžké osudy měli někteří jejich spoluobčané, nadšeně souhlasila.

Na další schůzce poskytla rozhovor, který byl zachycen na kameru. Dále poskytla materiály, které se týkaly její rodiny – tatínkovo vysvědčení, a strýcovy dokumenty.

Souhlas s natáčením a publikováním filmů – viz přílohy – obr. č. 1 a 2.

4 Příběh rodiny Fulínových

Rodina Fulínova je původem z Příbyšic. Několik generací pracovali na svých pozemcích. V rozmezí jedenácti let se museli dvakrát odstěhovat. Poprvé byli odstěhováni nacisty a poté museli odejít za komunistů.

V období druhé světové války, tedy mezi léty 1939 – 1945 bylo na území mezi Vltavou a Sázavou a železničními tratěmi Praha - Tábor a Olbramovice - Sedlčany zřízeno cvičiště jednotek SS. Tehdy vystěhování postihlo i rodinu Jana Fulína, jenž byl v té době malý chlapec a chodil v té době na první stupeň základní školy. Jeho rodina se musela vystěhovat v období mezi 1. zářím 1943 a 31. prosincem 1943. Vesnice Příbyšice tak spadala do třetí etapy (celkem proběhlo 5 etap) vystěhování obyvatel.

Rodina Fulínova se přestěhovala v období války do obce Tobolka (obr. č. 3.). Tady byli ubytováni v klášteře. Jednoho dne k nim přijelo gestapo a vojáci, vyhnali je z domu a postavili do řady. Před nimi stál kulomet. Gestapo prohledalo celý dům. V dané oblasti se pracoval a skrýval se partyzánský odboj. Tento zážitek se znovu opakoval za doby komunistů.

Po válce, v roce 1945, se vrátili prarodiče z Tobolky zpět do Příbyšic (obr. č. 4). Začali znovu obnovovat svůj majetek, domy a hospodářství. Rodiče s dětmi se pak vrátili zpět domů v roce 1947. Po roce 1948 byly vedeny soudní procesy s lidmi, kteří byli proti nově vzniklému režimu. V této době však byl nejstarší syn Josefa Fulína umístěn v pracovním technickém praporu v Ostravě. Tam František pracoval v uhelném dole.

Kvůli vysokým nárokům na sedláky, které měla komunistická strana, se obec rozhodla založit JZD prvního typu. Toto jim nebylo povoleno a bylo jim řečeno: „*Kulakům přihlášku nedávejte, družstvo se staví bez nich a proti nim.*“⁸ Sedláci měli dodávat nemožné množství surovin státu, takovým způsobem zabavoval stát majetek kulakům.

Ale v roce 1953 byl otec Jana Fulína, Josef, odsouzen Lidovým soudem v Benešově na dva roky ve vězení, odebrání veškerého majetku a zákaz žít v obci navždy. Tento zákaz se týkal celé jeho rodiny. 9. září 1953 byl vynesena rozsudek. Josef Fulín měl být uvězněn na dva roky, ale byl propuštěn 9. června 1954. Rodina hospodařila dále na svých pozemcích a až v roce 1956 byla vystěhována. Podle vyšetřovatelů Úřadu pro vyšetřování zločinů komunismu bylo

⁸ Informace získána z materiálů pana Fulína.

zjištěno, že vystěhování byla forma osobní msty, protože vystěhování v té době bylo již zakázané. Josefu Fulínovi bylo nakázáno, aby se přestěhoval do Státního statku Chvojen.

Janu Fulínovi bylo zakázáno jít na gymnázium a vyučil se slévačem. Tuto školu navštěvoval v Liberci.

Jan Fulín pochází z velké rodiny, má osm sourozenců. Když byli vystěhováni v padesátých letech na Státní statek Chvojen, odešli jeho rodiče už jen s pěti dětmi a třemi prarodiči. Zbylí tři sourozenci byli dospělí a všichni se provdali nebo oženili.

Nejmladší z bratrů, který zůstal na Chvojenu, se oženil na Slovensku na vojně a žije tam. Pavel žije v Mokré Lhotě. Jan Fulín se po vojně vrátil na Chvojen a pracoval nejprve v Metazu a poté v ČKD⁹ v Kuté Hoře, kde dostal také byt. Při restitucích si požádal zpět o pozemek v Příbyšicích.

Nejstarší bratr, František, se oženil a zůstal v Táboře. Sestra bydlí naproti panu Fulínovi. Další sestra odešla do Brandýsa nad Labem. A poslední sestra, Anežka, odešla do Lochovic.

4.1 Ohlédnutí za vyprávěním Jana Fulína

V této kapitole jsou zachyceny nejpoutavější vzpomínky pamětníka.

„Ještě bych mohl ocitovat z kroniky, jak se otec snažil založit JZD v Příbyšicích: V roce 1952 jsme měli tak velký kontingent, že jej nemohl žádný sedlák splnit. Mě z našeho a Hejnového statku zvýšili kontingent ještě před žněmi tak, že měl dodávku ku příkladu pšenice 80 metráků, ale JZD Tisem pouze 90 metráků. Když nám na podzim odebrali ostatní obilí, stěží jsme uhájili 10 metráků žita a 10 metráků pšenice na živobytí, rozhodla se celá obec, že založí JZD prvního typu. Bylo to pochopitelné, protože sedláci měli sýpky prázdné, takže nezbývalo nic jiného. Na podzim, večer v hostinci, se sešlo všech dvacet sedm hospodářů malých i velkých a byli ochotni všichni podepsat přihlášku do JZD. Z okresu byl přítomen předseda František Drda z Lešan, tajemník Rosy. Soudruh Drda si proti mně sedl a pravil mi: Tak co kulaci, jste sražení na kolena, co si tak myslíte, kdybyste měli kulomet a postříleli nás... Když sedláci přihlášku do JZD podali, Drda řekl, přihlášku nedávejte, družstvo se staví bez vás a proti vám. Malí zemědělci se zalekli, že kulaky vystěhují a oni budou muset na půdě pracovat a nebudou moci jet do vedlejšího zaměstnání. Tajemník Rosa je přinutil udělat přípravný

⁹ Českomoravská Kolben Daňek

výbor, který však vůbec družstvo nerozjel. 15. dubna 1955 převzal sedláky Státní statek v Benešově. Základem bylo likvidace mého Štěpánka a Haška z č. 8. Štěpánek a Hašek z č. 8 byli odsouzeni za protistátní činnost. Tak jim zlikvidovali majetek.

V tom učilišti v Liberci se mnou byli dva kluci, kteří se rozhodli, že utečou na západ přes východní Německo. A řekli mně, jestli s nimi půjdu. Já jsem to odmítl a kluky chytli hned ještě někde před hranicemi a vrátili je zpátky. Oni řekli, že jsem to já věděl, tím mi tam hrozně přitížili a hrozilo mi vyloučení z učiliště, ale zastal se mě tam zřejmě můj mistr. Vyučil jsem se a nastoupil jsem do Metazu do Týnce nad Sázavou.

Restituce, které potom nastoupily v těch 90. letech, tak se hlavně týkaly dvou usedlostí, čísla 17 a čísla 11. Číslo 11 obhospodařoval otec, patřilo jeho sestře. O číslo 17 jsme se dělili všichni, to znamená devět dětí, každý dostal jednu devítinu a u čísla 11 se ještě odčítala jedna čtvrtina. A ty tři čtvrtiny jsme si ještě dělili. Udělali jsme to naštěstí tak, že jsme nedělali podíly, protože to by pak jedna parcela dělila na devět dílů. Tak jsme to udělali tak, že aby měl každý přibližně stejně, tak se to bralo podle parcel.

Peněžní restituce bylo asi 150 tisíc na jednoho, to si ale nemohl každý vybrat peníze, musel si vzít třeba traktor, pluh, anebo nějaký materiál od Státních statků nebo JZD. Jinak nic. Naštěstí jsme to udělali tak, že jsme si brali ze Všetíc dvakrát nebo třikrát ročně naturálie.“

Doplňující materiály – obr. č. 5 a 6.

5 Příběh Váňovy rodiny

Rodina Váňova byla vystěhována v poslední, páté, etapě vystěhování za druhé světové války. Tato etapa probíhala od 24. listopadu 1943 do 1. dubna 1944. Rodina se stěhovala do Všenor u Prahy. Vzala si s sebou veškerý dobytek, 6 koní. Dostala náhradní statek, kde přežila válku a po válce v roce 1945 se vrátila zpět domů do Maršovic. S navrácením dobytka rodině pomohlo několik lidí z vesnice.

Po válce se statek nacházel v dezolátním stavu. S pomocí tří zedníků ho tedy rodina Váňova začala opravovat. Mezi roky 1946 a 1948 učil otec paní Novákové dokonce na hospodářské škole (vysvědčení – obr. č. 7).

V roce 1948, po nástupu komunistů k moci, emigroval František Váňa (bratr tatínka paní Dany Novákové) nejdříve do Německa, dále do Itálie, pak lodí do Austrálie. Tam založil nakladatelství Hlas domova (obr. č. 10), a začal spolupracovat s novináři. Tyto noviny byly vydávány po celém světě. Stále doufal v pád komunismu v ČSR. Domů se vrátil roku 1989 jako jeden z prvních a hned cestoval na statek do Maršovic (obr. č. 11 a 12). Byl však zklamán stavem rodinného statku i „přijetím“ místními občany. Za svoji práci pro vlast byl odměněn v roce 1997 vyznamenáním od Václava Havla. Medaile byla udělena posmrtně a obdržel ji jeho syn (obr. č. 8). Dále byl vyznamenán i diplomem královny Alžběty (obr. č. 9).

V roce 1949 se musel pan Váňa (tatínek paní Dany) vzdát svého majetku. Bylo mu umožněno pracovat na statku na pozici krmiče, kdyby odmítl, musel by se vystěhovat. Rodina se musela přestěhovat ze svého domu do domu prarodičů. Do jejich domova se nastěhoval kočí, který se stal hospodářem na statku. To bylo do roku 1952.

30. května 1952 se rodina musela znovu vystěhovat. Byla převezena do vesnice Chouč. Pan Váňa pracoval na šachtě v Brňanech. Pracoval jako dělník a ještě vykládal vagony.

O dva roky později koupili ve vedlejší vesnici dům se zahradou. Maminka paní Novákové začala také pracovat na šachtě. Otcí paní Novákové se začalo pracovně dařit a byl povýšen až na mistra.

Lidé byli k těmto rodinám ohleduplní a vycházeli s nimi dobře. Nikdo nedával najevo přestěhovaným rodinám, že tam nepatří.

Pan Váňa, ale stále hospodařil. Koupil si zemědělský pozemek a ručně zasel, sklídlil a nutil pracovat i své děti, aby nezapomněly hospodařit.

Když požádali v 90. letech o navrácení majetku, lidé nebyli příjemní a nevycházel jim vstříc. Oddalovali navrácení, co nejdéle to šlo. Když jim byl navrácen majetek, už tu nebyly stroje. Za ušetřené peníze tedy nejprve nakoupili nejnútnejší věci a začali znovu hospodařit.

Dodnes nedostala rodina paní Novákové pět hektarů půdy a příjezdovou cestu na statek, která podle starých map rodině Váňově patřila, ale dnes za její užívání musejí platit nájem pozemkovému fondu. V části statku byla vývařovna JZD. Do budovy zatékalo a hned, jak rodina Váňova našetřila první peníze, opravila ji. Oprava stála 324 tisíc.

Aby mohli znovu začít hospodařit. Museli vyvézt ze stájí tři plné nákladní vozy nepořádku a sutin.

5.1 Ohlédnutí za vyprávěním Dany Novákové (rozené Váňové)

V této kapitole jsou zachyceny nejpoutavější vzpomínky pamětnice.

„Tatínek nám vyprávěl, jak rozdílné bylo vystěhování. Když ho vystěhovávali do Všenor u Prahy za války, byl pozvaný na gestapo do Prahy, kde bylo dalších třicet až padesát lidí. Se všemi bylo jednáno postupně a jemu bylo nabídnuto působiště ve Všenorech. Pak tady ti němečtí úředníci udělali soupis majetku, kolik tu zůstalo zrní, kolik tu zůstalo dalších zásob i hospodářských strojů, zapsali i stav budov. To všechno sepsali a vyčíslili škodu, která by vznikla. Nikdo ale po válce žádnou škodu nenahrazoval, to už bylo tabu, protože Němci prohráli válku. Ale byl to velký rozdíl za těch Němců. A to řeklo i víc lidí. To nebylo tak násilné jako za komunistů.

5. května 1945 měli svatbu moje maminka s tatínkem, zrovna, když jeli autem a jako svatebčané, došlo k národnímu povstání, barikády, střelba. Ale byli oddáni a ujížděli z Prahy. Maminka dostala od svých rodičů vkladní knížku, kam jí rodiče střežili celý život. To bylo v roce 1945. V roce 1949 přišla moje maminka o všechny peníze, které jí rodiče nastřežili, sebrali je komunisté.

Díku tomu, že nás vystěhovali, nám to rozbilo rodinu, protože já jsem se sem jediná vrátila. Jsem tu šťastná, ale nikdo jiný už se nevrátil. Tatínek tady po třech měsících zemřel. Ale to

bylo takové příkoří, co jsme tady zažili. Já jsem vyřizovala navrácení statku a bohužel tady ten statek byl z části družstva a z části Státního statku.

Vrátili jsme se, já, manžel a tatínek, s tím, že tady vybudujeme bydlení pro maminku a ta se sem z toho severočeského kraje vrátí. My jsme spali třeba v jedné místnosti a najednou taková rána na dveře, tak jsme všichni vyběhli, já, manžel a tatínek a u vchodových dveří byla velká cihla. Tak jsme už počítali s tím, že to tu nebudeme mít jednoduché, že je tu spousta lidí, kteří nás tu nechtějí. V noci rány na okno, můj manžel dokonce jednou vyskočil z toho okna a utíkal za člověkem, který nám ten kámen do okna hodil, ale bohužel ve tmě se mu ztratil.

Ve vedlejší vesnici, ve Zderadicích, jsme chodili do pohostinství. Tam nás lidé brali dobře, i když se nám také stalo, že třeba nám člověk z Maršovic řekl, to se vám to hospodaří, když jste přišli do hotového.

Než jsme ale mohli vůbec začít hospodařit, museli jsme si koupit za vlastní stroje. A pak když jsme se postupem času dovídali, že někteří dostali v restitucích lidi traktory, valníky ale vůbec nehospodařili, naopak je obratem odváželi a prodávali je, tak to nám bylo moc líto.

6 Zajímavé části z natáčení s pamětníky

Vzpomínky paní Novákové: ... „Takže víko zapadlo, tatínek s mými bratry zůstal na tom valníku, nahoře na té korbě, já a babička a maminka jsme seděli vepředu u řidiče a řidič nás vezl. A vezli nás daleko, daleko, my jsme vůbec nevěděli kam, vezli nás, přijeli jsme k večeru do jedné vesničky, ta se jmenovala Chouč mezi Bílinou a Mostem v severočeském kraji. Přestěhovali nás do jedné čtyřtřídní školy, kde už byly další tři vystěhované rodiny z celého Československa. My jsme dostali tu čtvrtou třídu. Tam nebyla okna. Tatínek s maminkou, s babičkou začali nosit věci z auta, my děti jsme jenom stály a koukaly. Stěhovalo se to do té třídy. Teď jsme se ocitli v jedné velké třídě. Tatínek rychle sestavil postele, tak jsme spali první noc. No a ráno, když jsme se probudili, tak ta třída byla celá rozstřílená, celá taková hnědo-červená. Místní řekli mým rodičům, že tam v té třídě byli po válce zastřelené rodiny Němců.“ **Tato vzpomínka se nachází v druhém filmu v čase 06:47 a končí v čase 08:50.**

„Dokonce se stalo, když můj muž jel z polí, že zastavil u pana Hodinky, který se nám snažil pomáhat, a říkal, dneska je tak strašné horko, až je mi z toho nanic. A seděl tam pán na lavičce a říkal, dobře vám tak, dobře vám tak, aby bylo to vedro ještě větší a chcípili jste. Nemuseli jste sem lézt.“ Další vzpomínka paní Novákové se nachází opět v **druhém filmu v čase 32:10 a končí v čase 32:36.**

Vzpomínky pana Fulína: ... „V klášteře, tam jsme tedy zažili jednu velice zajímavou věc, o které bych se chtěl zmínit. A sice, že tam operovala za války jednotka partyzánů v Železných horách a Gestapo, které likvidovalo nebo pátralo po nich, se dostalo na náš dvůr a když se vraceli prohledávali celý dvůr, vyhnali nás ven postavili nás do řady kulomet před námi a dělali prohlídku, naštěstí tam nikdo z kluků schovaný nebyl ani nikdo neudělal nějaké udání, tak to skončilo vlastně dobře. Říkám to, protože něco podobného se nám potom vzápětí stalo v těch 50. letech už tady v Příbyšicích.“ Tato vzpomínka je zachycena v **prvním filmu v čase 03:00 a končí v čase 04:00.**

Dne 10. května 1945 zde již byli Rusové, také hned v noci kradli, ženské znásilňovali, mě vzali řetízek a hodinky, dědovi Šenkýřovému troje hodinky, kočímu troje hodinky. Sovětská motorová armáda a trém jezdila dne 12. května. Také trén zajel do dvora za stodoly, byla to hrozná podívaná, jak nám seno z půdy házeli a odnášeli, jetel ze stodol, též oves a směsku ze špýcharu - 50 metráků, 1 prase 80 kilogramů těžké, dva koně, troje kšíry. Syn Josef šel ke

kapitánovi do zámku, aby dostal potvrzení, co mu všechno vzali, kapitán mu nedal nic, jen mu ukázal na ruce patrony do pistole.“ Tato poslední ukázka je v **prvním filmu, v čase 04:40 a končí v čase 05:35**

7 Získání zdrojů

Informace byly získané z odborných publikací. Popisovaly historické období českých zemí a Slovenska mezi léty 1948 až do roku 1991. Většina knižních zdrojů byla půjčena z Městské knihovny v Benešově. Historie Československa v letech 1945 – 1948 je získaná z Městské knihovny v Benešově z oddělení pro dětskou literaturu. V této knize bylo napsáno mnoho informací, které mi dříve byly neznámé, například o organizaci UNRRA. Tento druh informace naopak chyběl v jiných publikacích. Odpověď k dalším otázkám, byly nalezeny pomocí internetových zdrojů.

Knihy byly různě podrobné a neobsahovaly tudíž stejné množství informací. Například v této publikaci bylo převzetí moci komunistů v roce 1948 pouze na dvou stranách. V jiné publikaci byla revoluce popsána den po dni, velice podrobně.

Z obecných zdrojů byl pro mě důležitý internet, kde byly nalezeny doplňující informace k tématům, jako sudety nebo již zmíněná organizace UNRRA.

Toto hledání informací bylo velice zajímavé a bavilo mě to. Ke zmapování situace je možno najít mnoho zdrojů, ale mezi nejlepší patří pamětníci, které jsem našel pomocí knihy Vyhnaní - akce „Kulak“.

8 Tvorba filmů

K natáčení byla použita kamera Obchodní akademie Neveklov. Filmy byly dále zpracovány v programu Movie Maker. Tento program je součástí operačního systému Windows a je zcela zdarma. Program je jednoduchý na ovládání a základní úpravy videí. Nejprve to bylo těžké, ale poté to byl i příjemně strávený den a dozvěděl jsem se spoustu informací.

O natáčení jsem nevěděl nic. Použil jsem zkušenosti vedoucí práce. Připravil jsem si několik otázek, ale zamýšlel jsem nechat pamětníky mluvit samotné. První film tvoří vzpomínky pana Fulína, jeho rodina sepisovala kroniku od roku 1900, sám pan Fulín v této tradici pokračuje a zajímá se o historii. Druhý film vznikl ze vzpomínek paní Novákové.

Tyto dva filmy mají společné pouze téma a název. Proto jsou filmy dva. Obě dvě rodiny byly vystěhovány jinak a za jiných podmínek. Obě dvě rodiny se zachovaly po sametové revoluci v roce 1989 rozdílně. Rodina paní Novákové se vrátila k hospodaření na dalších dvacet čtyři let. Rodina pana Fulína naopak od hospodaření upustila. Následné restituce probíhaly také zcela jinak.

Filmy jsou vytvořeny jako doplňkové pomůcky při výuce dějepisu. Já sám jsem byl velmi překvapen, když jsem poslouchal vzpomínky pamětníků. Vyprávění bylo velice poutavé, mnohdy se v jejich očích zaleskly slzy. Na takové křivdy se prostě zapomínat nesmí.

9 Závěr

„Komunismus celou tu rodinu rozvrátil, roztahal po celém území. Takže pro nás nebo alespoň pro mě byl ten komunismus daleko horší. Ovšem to je všechno relativní, protože zase byla spousta lidí, kteří trpěli v koncentračních táborech.“ Takto hodnotí věc Jan Fulín.

„Musím říct, že jsem se vrátila domů a tady v té zemi a v tady tom městečku je mi dobře a mám tu lidi ráda. Nemám zášť vůči těm lidem, protože to už je další generace a tihle to ani nevědí. Já si nikdy na nikoho nestěžovala, i když tady potomci těch lidí, kteří se podepsali pod naším vystěhováním, tady bydlí. Ale já prostě nemám zášť k nikomu a mám je ráda.“ Toto řekla paní Nováková ve svém vyprávění.

Jednoznačně říci, co bylo horší, nebo naopak lepší není možné. Je to subjektivní názor každé osoby, která zažila jednu nebo druhou anebo dokonce obě období. Obě dvě doby přinesly velké rány pro všechny lidi, které postihly. Jediná věc, kterou lze s jistotou říci, je, že se ani jedna doba nesmí objevit znovu.

V práci byla použita fakta jak z knih, tak i z internetu. Knihy byly získány z Okresní knihovny v Benešově. K hledání těchto knih jsem použil oddělení pro dospělé, ale dokonce i z dětského oddělení jsem měl knihu: Dějiny v obrazech Československo 1946 – 1992.

Na natáčení jsem se těšil a bylo velice zajímavé. Nenudilo mě ani v nejmenším případě. Oba dva pamětníci mají osudy svých rodin uloženy ve své paměti a dokázali je také zajímavě podat. Nejvíce mě překvapilo fakt, že ani jeden z nich necítí touhu mstít se, nebo že odsun nemají odpovědným lidem za zlý. Obdivuji je. Hořkost však byla slyšet z hlasu p. Novákové, když hovořila o restitucích, které probíhaly nespravedlivě, chaoticky, bez zájmu osob odpovědných za správu dříve zabaveného majetku. Ani o návratu do Maršovic se jí nemluvilo lehce.

Ale oba se shodli na tom, že vždy šlo především o lidi. Jednotlivé osoby, které byly více, či méně ambiciózní a možní přesněji závistivé a lačné po majetku druhých.

Tato práce má ukázat osudy dvou rodin, které byly vystěhované jak druhé světové války, tak i za komunistického režimu. Jejich osudy nesmí být zapomenuty, doba nesmí být jakýmkoli způsobem překroucena a prezentována nesprávně. Právě vzpomínky pamětníků jsou tak

autentické. Ony dokáží oslovit daleko více, než texty v učebnicích, či výklad učitele. Tohle jsou živé vzpomínky. Jsou podány emotivně, člověk si hned uvědomí, že se NĚCO stalo.

Filmy slouží ve škole jako vyučovací pomůcky při výuce dějepisu. Žáci se tak dozvědí informace, které se v učebnicích nevyskytují, a sami vidí, že vzpomínání na dobu 2. světové války, či dobu vlády komunistické strany není jednoduché.

Je velmi důležité poznávat chyby historie a učit se z nich, abychom je znovu neopakovali. Proto je toto téma tak zajímavé a důležité.

Seznam použité literatury

Literatura

- JEŽEK B., Maršovické ohlédnutí, 1. vyd. 2005, Ve spolupráci s obcí Maršovice a za přispění sponzorů vydáno svépomocí, Grafická úprava a tisk TRIA v.o.s., Olbramovice
- PÁNEK, J.; TŮMA, O. a kolektiv, Dějiny českých zemí. Univerzita Karlova v Praze: Nakladatelství Karolin, 2008. ISBN 978-80-246-1544-8.
- PERNES J., Dějiny v obrazech Československo 1946 – 1992. 1. vyd. Praha 1997, nakladatelství Albatros. ISBN 80-00-00531-X.
- ŠMERÁK, V., ŠKUBA J. Mezi Vltavou a Sázavou 1061-2011. 1. vyd. Krňany 2011. ISBN 978-80-260-0384-7

Internetové zdroje

- <http://www.ustrcr.cz/cs/zakon-o-jzd> [online] [cit. 2013-1-1]
- <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/15859-konec-k-h-franka-obesen-jen-tri-hodiny-po-vyeneseni-rozsudku/> [online] [cit. 2013-1-3]
- http://www.valka.cz/clanek_12063.html [online] [cit. 2013-1-3]
- http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=151&typ=r&levelid=oc_393.htm
- <http://www.edejiny.cz/sudety/> [online] [cit. 2014-2-14]

Seznam příloh

- obr. 1 - Souhlas s natáčením a prezentováním příběhu rodiny pana Fulína
- obr. 2 - Souhlas s natáčením a prezentováním příběhu rodiny paní Novákové
- obr. 3 - Tobolka – dům rodiny Fulínových za druhé světové války
- obr. 4 - Rodina Fulínových
- obr. 5 - Svědecká výpověď u soudního řízení s Josefem Fulínem.
- obr. 6 - Podpisy obyvatel obce, kteří souhlasili s výpovědí pana Vajse.
- obr. 7 - Vysvědčení Vladimíra Váni – tatínka p. Dany Novákové
- obr. 8 - Vyznamenání Františka Váni od Václava Havla – strýce p. Dany Novákové
- obr. 9 - Vyznamenání Františka Váni od australského guvernéra
- obr. 10 - Zahraniční činnost Františka Váni
- obr. 11 - Článek o Františku Vánovi v Lidových novinách
- obr. 12 - Článek o Františku Vánovi v Jiskře.

Souhlasím, aby Vít Kubásek, student Obchodní akademie Neveklov, zpracoval ve své ročníkové práci s názvem: Kdo jiný... mnou sdělené informace. Rovněž souhlasím se zveřejněním tohoto materiálu doplněným natočeným videozáznamem. Vše bude použito výhradně pro potřebu školy.

V: Příbysický

Dne: 8. 3. 2014

 Těles

obr. 1 - Souhlas s natáčením a prezentováním příběhu rodiny pana Fulína

Souhlasím, aby Vít Kubásek, student Obchodní akademie Neveklov, zpracoval ve své ročníkové práci s názvem: Kdo jiný... mnou sdělené informace. Rovněž souhlasím se zveřejněním tohoto materiálu doplněným natočeným videozáznamem. Vše bude použito výhradně pro potřebu školy.

V: Matějovice

Dne: 17. 3. 2014

obr. 2 - Souhlas s natáčením a prezentováním příběhu rodiny paní Novákové

obr. 3 - Tobolka – dům rodiny Fulínových za druhé světové války

obr. 4 - Rodina Fulínových

kv. j. P 95/53

Ve svědecké výpovědi Josefa Vajse proti
Josefu Fulínovi z Příbytic píše Josef Vajs:

"K osobě Fulína uvádím ještě jednu okolnost a to
takovou, že můj otec Rudolf Majer pracoval u Fulína
jako podruh po dobu 50 let a bydlel ve Fulínově domku
který byl řízen se sušárnou. Celou dobu se tam díel
a ke této ~~dobu~~ práci ho chtel Fulín nuceně
vystěhovat ale otec řekl, že tam bude do smrti a
tak se stalo, že nebyl vystěhován."

My podpsaní občané z Příbytic dosvědčujeme
tímto, že kdysi občan Josef Fulín č. 17 požívá dobře
pověsti jako řádný, obětavý, přičinlivý a mírumilovný.
Když mu vychází v dobrotě a přátelství a každému
radí poskytnout pomoc.

Vikoum není známo že by Josef Fulín
Rudolfa Majera z domku chtel nuceně vystěhovat
nebo že by s ním bezohledně zacházel. Pověsti
toto je nepravdivé s úmyslem poškodit dobrou
pověst našeho příslušníka Josefa Fulína.

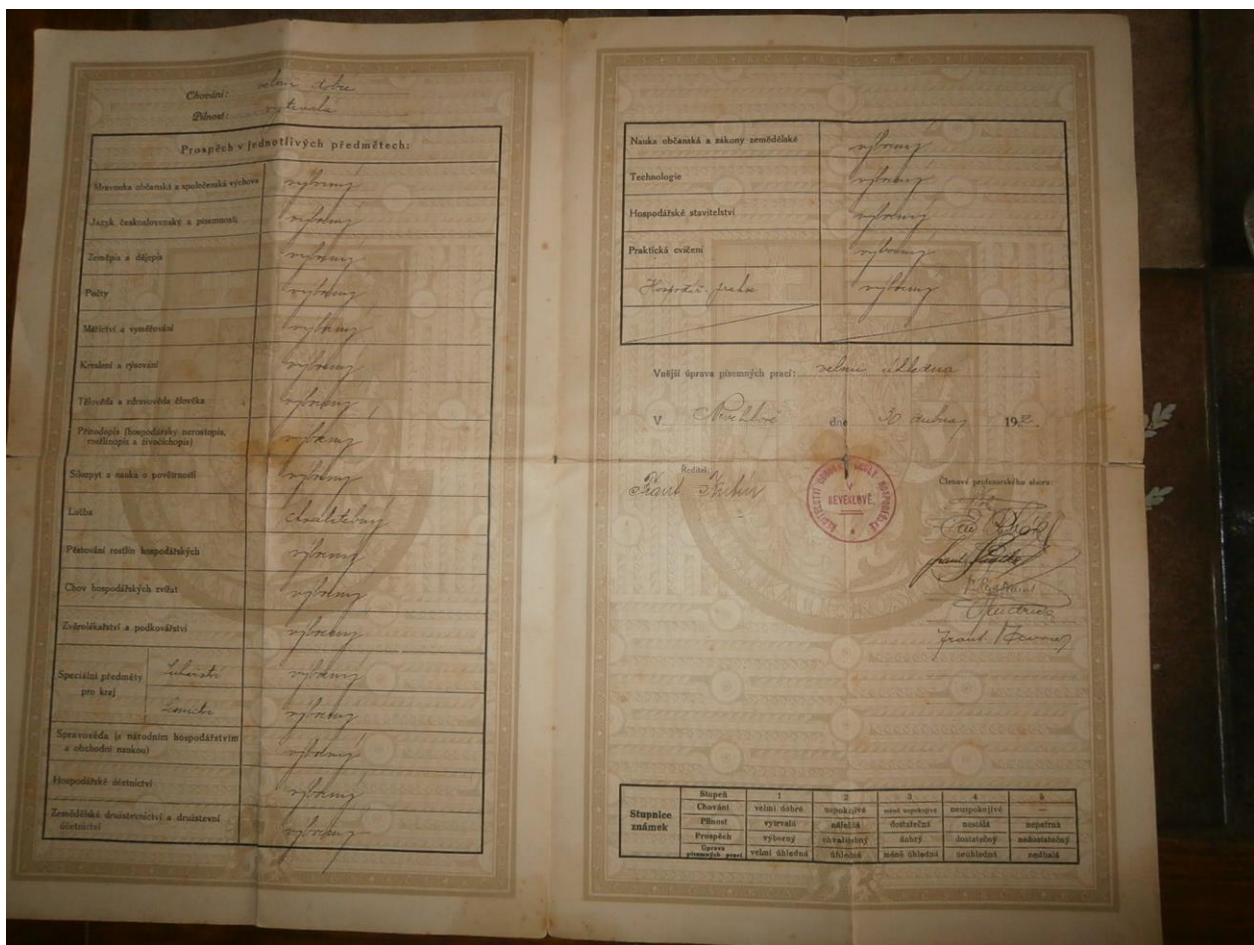
U Josefa Fulína pracoval Rudolf Majer
od roku 1930 do roku 1943, tedy 13 let a to jen
jako sezónní dělník. Jsme svědky, že s ním
Josef Fulín vždy dobře zacházel, dával mu
každoročně zdarma pole své, ve výměře 30 arů k
vlastnímu užívaní, které mu svým potahem
zasel, sklícel a vymlátil a pro všechny jeho
potřebné práce dal potah k dispozici. Dnes
Rudolf Majer požívá v domku Josefa Fulína
klidně staré.

V Příbyticích dne 8/6. 1953.

obr. 5 - Svědecká výpověď u soudního řízení s Josefem Fulínem.

Jiří Tůma Václav Tůma
 Josef Tůma Boh. Chlístovská
 Lud. Tůmavá Václav Chlístovský
 An. Tůmová + Marie Hlavíčková
 František Fulin č. 22. Karlov Ruzicka
 Marie Fulinová " " " " " "
 Antonie Fulinová Stěpánka Ruzicková
 + František Fulin Janek Čermoch
 Janek Tůma Kljše Jeroným
 Anetka Tůmová Václav Meluda
 Hlavíčková František Jiřina Meludová
 Hlavíčková Antonie Anna Hlavíčková
 Josef Čermoch Anetka Hlavíčková
 Marie Čermochová Janek Hlavíčková
 Marie Ruzičková Václav Tůma
 Boh. Pimůnek Františka Tůmová
 Anetka Pimůnková Tůma Josef
 Josef Mikovský Hlavíčková
 Rozena Mikovská Tůma Janek č. 25
 Marie Mikovská Tůma Emanuel č. 23
 Marie Cecilová
 Fr. Cecil
 + Josef Volák
 Frant. Valáková
 Anetka Škvorová
 + Anna Hlavíčková

obr. 6 - Podpisy obyvatel obce, kteří souhlasili s výpovědí pana Vajse.

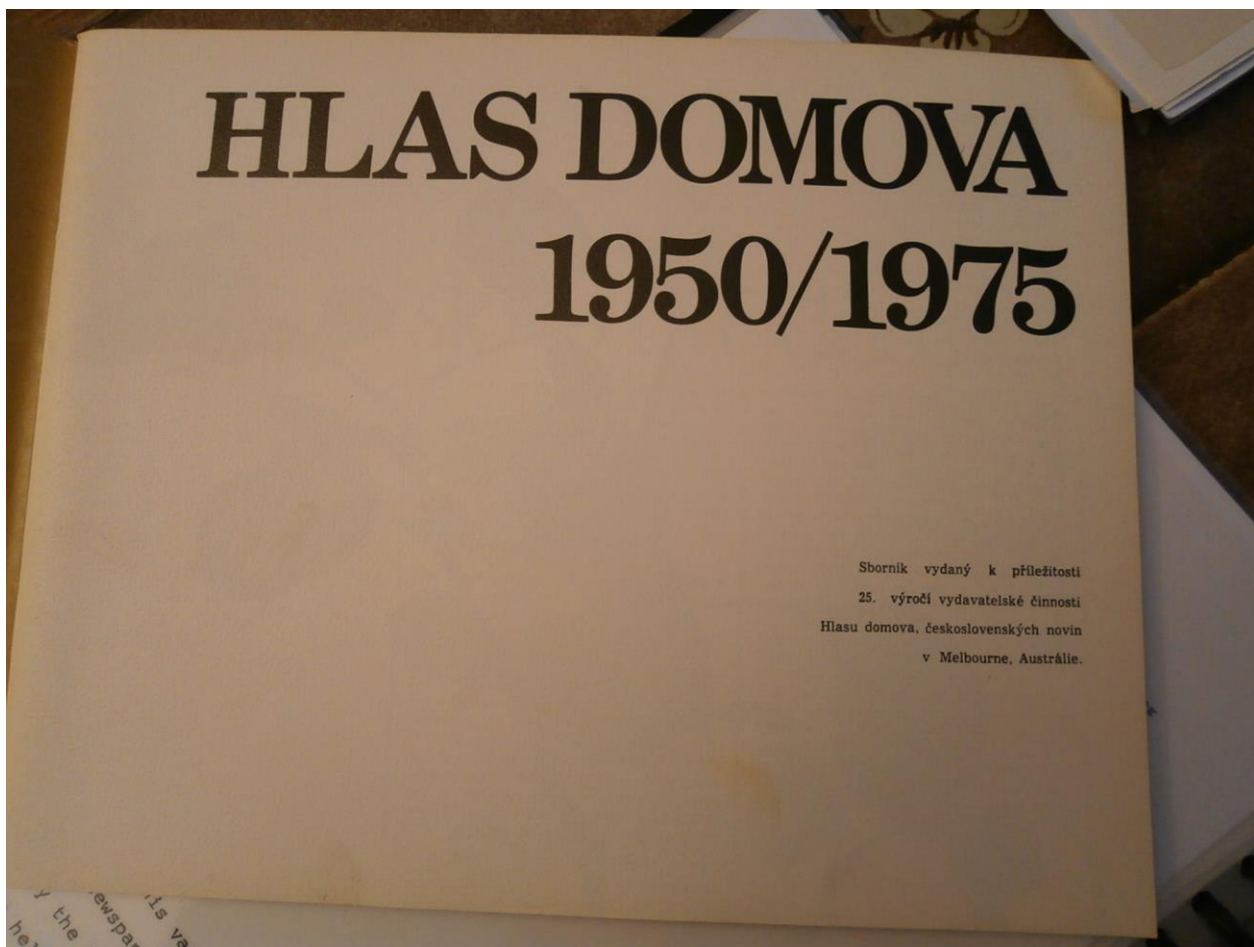
obr. 7 - Vysvědčení Vladimíra Váni – tatínka p. Dany Novákové

obr. 8 - Vyznamenání Františka Váni (strýce p. Dany Novákové) od Václava Havla

obr. 9 - Vyznamenání Františka Váni od australského guvernéra

obr. 10 – Zahraniční činnost Františka Váni

obr. 11 - Článek o Františku Váňovi v Lidových novinách

František Antonín VÁŇA

* 18.12.1916 Maršovice + 31.3.1994 Melbourne, Australia

Novinář, zakladatel československých novin Hlas domova v Austrálii. Mnohokrát vyznamenán – od britské královny Alžběty (r. 1975), Medaile za zásluhy o stát I. stupně od prezidenta České republiky (In memoriam 1997). Po jeho smrti byla část jeho archivu přepravena vládním letadlem do Památníku Národního písemnictví v Praze. *(Další zajímavosti čtěte v článku Odešel výjimečný exulant)*

JaT

JISKRA ● 28. BŘEZNA 2002